

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat heeft een aantal vragen en opmerkingen aan de Minister voor Klimaat en Energie voorgelegd over de brief van 29 april 2022 «Fiche: Verordening gasopslagen» (Kamerstuk 22 112, nr. 3407).

De voorzitter van de commissie,
Agnes Mulder

De adjunct-griffier van de commissie,
Reinders

Inhoudsopgave	Blz.
I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
II Antwoord / Reactie van de Minister	6

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie zijn blij met de onderliggende brief. Het is van groot belang dat het Nederlandse kabinet en de Europese Unie alles op alles zetten om de leveringszekerheid in de komende winter en op de lange termijn veilig te stellen. Er moet worden voorkomen dat net als vorig jaar de gasopslagen in Nederland en de Europese Unie voor een groot deel maar matig gevuld worden.

De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat Russische bedrijven uit de Nederlandse energievoorziening moeten worden geweerd. Welke opties ziet de Minister daartoe?

De leden van de VVD-fractie vinden het positief dat er een verplichting komt om de gasopslagen te vullen, conform de inzet van de VVD-fractie in de Tweede Kamer. Vanuit de Europese Unie komt er een vuldoel van 80 procent per land, maar eerder is aangegeven dat gasopslag Bergermeer tot 70 procent gevuld dient te worden. Ondanks de adviezen van Gasunie Transport Services (GTS) en de Mijnraad, heeft het kabinet besloten om Grijskerk te vullen met laagcalorisch gas. Het kabinet besloot daarbij ook om Bergermeer, de enige overgebleven hoogcalorische opslag, slechts met 70 procent te vullen. Doordat het kabinet ervoor kiest om de gasvoorraden grotendeels te vullen met laagcalorisch gas, wordt de kans op grootschalige uitschakeling van de industrie fors vergroot. Daarom lijkt het de leden van de VVD-fractie logisch om de vulgraad voor Bergermeer te verhogen. Deelt de Minister de mening dat, gegeven het feit dat Bergermeer onze enige hoogcalorisch gasopslag is, deze gasopslag tot 80 procent gevuld dient te worden? Is de Minister dan ook van mening dat de grootverbruikers actief benaderd zouden moeten worden om een gedeelte van de gasopslagen te gebruiken om hun eigen gasconsumptie voor de winter veilig te stellen?

De leden van de VVD-fractie vinden het vreemd dat andere landen zonder gasopslagen maar voor 15 procent verplichtingen hoeven aan te gaan terwijl Nederland haar gasopslagen tot 80 procent moet vullen. Kan de Minister aangeven hoe de Commissie tot de som van 15 procent en 80 procent is gekomen? Hoeveel procent van de Europese gasopslagen worden dan gevuld door landen zonder gasopslagen?

De leden van de VVD-fractie vinden het belangrijk dat de kosten van deze verordening niet disproportioneel terechtkomen bij een land met grote gasopslagen, zoals Nederland. Dat betekent dus dat Europese landen meebetalen voor het vullen van de aanwezige gasopslagen in Nederland en andere landen met grote gasopslagen. Kan de Minister aangeven wat de logica achter het standpunt van het kabinet is dat landen zonder gasopslagen tot 20 procent van hun eigen gasconsumptie in buitenlandse gasopslagen moeten contracteren in relatie tot onze 80 procent vulplicht? Zijn er gesprekken met andere landen over het gebruik van onze gasopslagen? Zijn er in geval van nood mechanismen om te zorgen dat wij het gas ook gebruiken?

De leden van de VVD-fractie vindt het vreemd dat het kabinet tegen het voorstel voor strenge tussendoelen is. In de huidige situatie vinden deze leden het van belang dat we zo snel mogelijk onze gasopslagen vullen, ook in lijn met de praktijk in Duitsland. Is het kabinet bereid haar standpunt hierop te herzien, gezien de actuele kans op afsluiting van gas vanuit Rusland en de lege voorraden van vorig jaar toen de gasopslagen nagenoeg leeg waren?

De leden van de VVD-fractie vinden het voor de komende winter van belang dat de gasopslagen proactief gevuld worden en dat, als het sneller kan dan nu, het sneller moet. Welke mogelijkheden ziet de Minister om de gasopslagen sneller te vullen en welke extra kosten zouden daarmee gemoeid kunnen zijn? Deze leden vindt dat niet-beschermde afnemers die profiteren van de gevulde gasopslagen, ook zouden moeten meebetalen aan het vullen hiervan. Welke manieren onderzoekt het kabinet om te zorgen dat dit ook daadwerkelijk gebeurt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met veel interesse kennisgenomen van het onderliggende fiche. Deze leden hebben nog enkele vragen.

De leden van de D66-fractie zijn verheugd dat er ook op Europees niveau strategisch wordt nagedacht over leveringszekerheid en de vulling van de Europese gasopslagen. Deze leden hechten veel waarde aan onderlinge solidariteit tussen de lidstaten, juist ook op een moment als dit. Kan de Minister aangeven hoe hij deze solidariteit gaat vertalen in zijn positionering in de Europese Unie?

De leden van de D66-fractie lezen in het fiche over een aantal lidstaten dat van mening zou zijn dat terminals voor liquefied natural gas (LNG) ook (deels) zouden moeten worden gekwalificeerd als een gasopslag. Wat zouden de gevolgen hiervan zijn voor Nederland, ook gezien de extra LNG-capaciteit waar nu aan gewerkt wordt? Wat is hierin de positie van Nederland?

De leden van de D66-fractie constateren dat de voorgestelde kostenverdeling en de positie daarin van Nederland uiteenlopen. Gezien de huidige gasprijzen en de centrale rol die Nederland speelt binnen de Europese gasopslag kan dit grote financiële consequenties hebben. Kan de Minister aangeven wat de (financiële) gevolgen zouden zijn van de uiteenlopende voorstellen voor kostenverdeling die in het fiche worden genoemd?

De leden van de D66-fractie constateren dat de positie van het kabinet over de maximale neerwaartse afwijking van het beoogde vultraject afwijkt van het voorstel in de verordening. Wat zouden de (financiële) consequenties zijn als in de verordening wordt vastgehouden aan de maximale negatieve afwijking van twee procent ten opzichte van het beoogde vultraject? Hoe verhouden de verordening en het fiche zich ten opzichte van het Norg-akkoord?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van het onderhavige fiche. Zij constateren dat op 19 mei 2022 een (voorlopig) akkoord is bereikt over het voorstel voor een verordening betreffende gasopslag. Deze leden zien het, gezien de wens om de import van Russisch gas zo snel mogelijk af te bouwen, als een goed signaal dat er op zo'n korte termijn in Europa overeenstemming is bereikt over het vullen van de gasopslagen. Wel hebben zij nog enkele vragen voor de Minister.

De leden van de CDA-fractie constateren dat het vuldoel voor dit jaar op 80 procent wordt gesteld en voor latere jaren op 90 procent. Deze leden vragen de Minister te verduidelijken hoe groot de afhankelijkheid van Russisch gas momenteel is voor behalen van het vuldoel voor dit jaar, zowel in Nederland als in Europa in zijn geheel. Welke percentage aan Russisch gas is nodig om de gasopslagen in Nederland en in de rest van Europa voldoende te vullen? Kan de Minister daarbij tevens aangeven wat de gevolgen voor het bereiken van de vuldoelen zouden zijn als de levering van gas uit Rusland per direct zou worden stopgezet?

De leden van de CDA-fractie merken op dat de Minister in het fiche aangeeft dat er voor de eerstkomende jaren andere aanvoerbronnen gevonden moeten worden en dat er daartoe mogelijk afspraken met andere landen die lng gebruiken en met lng-producenten nodig zijn. Zij vragen de Minister om verder in te gaan op de noodzaak voor dergelijke afspraken. Kan de Minister een overzicht geven van bestaande en mogelijke toekomstige afspraken met zowel producenten van lng als andere landen die lng gebruiken? In hoeverre tellen deze (toekomstige) afspraken voor extra aanvoer samen met de reeds bestaande bronnen van gas op tot een voldoende hoeveelheid om ook in de komende jaren het vuldoel voor de gasopslagen te halen, zonder dat daarvoor Russisch gas nodig is?

De leden van de CDA-fractie zijn het met de Minister eens dat de certificeringsprocedure een essentieel onderdeel van het voorstel is. Deze leden vragen de Minister hoe de certificeringsprocedure voor opslagbeheerders volgens het voorstel waarover overeenstemming is bereikt verder zal worden uitgewerkt. Zij merken daarbij op dat de inzet van de regering er terecht op gericht was om de certificeringsprocedure verder uit te werken in de verordening zelf in plaats van met een gedelegeerde handeling van de Commissie. Kan de Minister schetsen hoe de verdere uitwerking van de certificeringsprocedure eruit zal zien, welke rol de lidstaten daarbij zullen spelen, en wat de Nederlandse inzet is? Deze leden vragen de Minister om hierbij tevens verder in te gaan op de in het fiche genoemde mogelijke financiële gevolgen bij de certificering van de opslagbeheerder van Bergermeer en de mogelijke negatieve gevolgen voor de leveringszekerheid.

De leden van de CDA-fractie constateren dat het oorspronkelijke voorstel een bepaling bevatte die de zowel Commissie in staat stelde om zowel het vuldoel als het vultraject voor een of meer lidstaten te wijzigen middels een gedelegeerde handeling. Deze leden zetten net als de regering vraagtekens bij deze bepaling. Zij vragen de Minister om aan te geven of de mogelijkheid voor de Commissie om het vuldoel en vultraject voor lidstaten met een gedelegeerde handeling te wijzigen nog onderdeel was van het voorstel waarover op 19 mei 2022 een voorlopig akkoord is bereikt. Indien dat nog wel het geval is vragen deze leden de Minister om uit te leggen waarom hij daar uiteindelijk wel mee akkoord is gegaan.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het onderliggende fiche. Deze leden zijn positief over het feit dat de Europese Commissie en het kabinet bereid zijn in te grijpen in de markt. Deze leden zijn immers altijd al van mening dat energievoorziening te cruciaal is om over te laten aan de markt. In dat licht zien zij nog wel andere mogelijkheden voor het verkrijgen van zeggenschap over de energievoorziening. Hoe kijkt de Minister bijvoorbeeld aan tegen de suggestie om gasopslagen te nationaliseren en de privatisering van onze energievoorziening terug te draaien? Deelt de Minister de mening dat op die manier we zowel onze

afhankelijkheid van Rusland kunnen verkleinen als een slag kunnen slaan voor het klimaat? Wat vindt de Minister bijvoorbeeld van het Duitse besluit om de Duitse dochters van Gazprom onder curatele te stellen?

De leden van de SP-fractie lezen dat het kabinet wil dat lidstaten van de Europese Unie samenwerken bij het vullen van de gasvoorraad. Kan de Minister toelichten hoe het kabinet dit voor zich zou zien en wie daarbij welke verantwoordelijkheid draagt?

De leden van de SP-fractie vinden het goed dat er op Europees niveau wordt samengewerkt om de leveringszekerheid te borgen, maar zij zijn geen voorstander van een Europese gasmarkt onder regie van de Europese Commissie. Hoe staat het kabinet daarin?

De leden van de SP-fractie vragen hoe de verplichting tot vulling van gasopslagen juridisch ingebed wordt en of dit op tijd voor de volgende winter geregeld kan worden. Kan het kabinet voorts garanderen dat de gaskraan in Groningen niet verder open gaat? Kan het kabinet eveneens garanderen dat de productie van kolencentrales niet opgehoogd wordt?

De leden van de SP-fractie vragen welke andere opties het kabinet overweegt om de leveringszekerheid te borgen en in hoeverre het kabinet overweegt om deze maatregelen alsnog te nemen in aanvulling op de verplichte vullingsgraad?

De leden van de SP-fractie vragen hoe het op dit moment staat met de vulgraden van de gasopslagen en wat de prognose is voor de komende winter, afgaande op de huidige stand van zaken?

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie accepteren dat er een bepaalde gasvoorraad nodig is gezien de zorgwekkende energiecrisis maar zijn bezorgd over een mogelijke lock-in die wordt veroorzaakt door deze verplichtingen rondom gasopslag. Hoe wordt deze lock-in voorkomen? Is dit ook binnen Europees verband besproken? Zijn hierover afspraken gemaakt?

De leden van de GroenLinks-fractie vinden het zeer onwenselijk dat er maar liefst 623 miljoen euro wordt besteed aan het vullen van de gasopslag in Bergermeer. In de brief over de onafhankelijkheid van Russische olie, kolen en gas met behoud leveringszekerheid (Kamerstuk 29 023, nr. 302) schrijft de Minister dat er ook alternatieve maatregelen zijn onderzocht anders dan subsidiëring, waaronder het opleggen van een vulverplichting. Deze maatregelen zouden riskant en niet voldoende kansrijk zijn. Kan dit nader worden uitgelegd? Waarom is er het risico dat deze alternatieven niet het gewenste effect sorteren? Is het juridisch mogelijk om een vulverplichting op te leggen? Hoe wordt dit in andere lidstaten gedaan? Wordt er in andere lidstaten wel met een verplichting zonder subsidie gewerkt en, zo ja, kan dit ook in Nederland worden geïmplementeerd? Kunnen deze kosten niet worden verhaald op bedrijven die juist dankzij deze energiecrisis enorme winsten maken?

De leden van de GroenLinks-fractie vragen met welk gas de gasvoorraden worden gevuld. Is dit Russisch gas of gas afkomstig uit andere landen? Hoe wil het kabinet voorkomen dat we de gasvoorraden met Russisch gas vullen? Hoe voorkomt het kabinet dat Gazprom juist wordt gesubsidieerd?

De leden van de GroenLinks-fractie zijn van mening dat energiebesparing de allerhoogste prioriteit heeft. Is hier in het kader van dit voorstel ook op ingezet? Is er bijvoorbeeld een mogelijkheid om van lidstaten met weinig opslagcapaciteit te eisen dat ze dit compenseren door meer aan energiebesparing doen?

Vragen en opmerkingen van het lid van de BBB-fractie

Het lid van de BBB-fractie heeft met belangstelling kennisgenomen van het onderhavige fiche.

Het lid van de BBB-fractie is blij dat de Commissie wil voorkomen dat de situatie die zich vorig jaar voordeed, waarbij de opslagen in de Europese Unie voor een groot deel maar matig waren gevuld, zich herhaalt. Kan de Minister aangeven of het hem en de Commissie duidelijk is waarom deze strategische taak niet correct is uitgevoerd en of hiervan een evaluatieverslag beschikbaar is? Zo, ja wil de Minister deze aan de Kamer toezenden? De Minister geeft aan dat het voorstel voor dit jaar een vuldoel van 80 procent is en voor latere jaren een vuldoel van 90 procent. Het lid van de BBB-fractie vraagt de Minister aan te geven welke argumenten er zijn om dit niet per direct op 100 procent te zetten.

Het lid van de BBB-fractie deelt de mening van de Minister dat de vulverplichting voor alle landen zou moeten gelden en een goede afspiegeling moet zijn van hun jaarlijkse gasconsumptie en dat de kosten hiervan evenredig over de lidstaten verdeeld moeten worden.

Het lid van de BBB-fractie vraagt de Minister verder wat hij gaat doen aan de «open» leidingen naar bijvoorbeeld Duitsland waarbij volgens eerder ontvangen antwoorden de ontvanger bepaalt hoeveel gas geleverd gaat worden?

II Antwoord / Reactie van de Minister